

De Vlaamse
Debatwedstrijd

HANDLEIDING VOOR DOCENTEN

INHOUD

LESSCHEMA	4
HET NUT VAN DEBATTEREN EN DE DEBATWEDSTRIJD?	6
DEBATTEREN	8
ARGUMENTENLEER	9
DROGREDENEN	10
WEERLEGGEN VAN ARGUMENTEN, AANVALLEN VAN ARGUMENTEN	12

LESIDEËN, ACTIVERENDE WERKVORMEN & OEFENINGEN	14
---	----

LESINSTAP	16
-----------	----

INTRODUCTIEFILMPJE	16
CARTOON	17
BRAINSTORM	18
SPINDIAGRAM	19

JONGEREN GAAN AAN DE SLAG	20
---------------------------	----

“IK WIL HET GELD”	21
BALLONDEBAT	22
JEZELF VERKOPEN	23
JE UIT EEN LASTIGE SITUATIE LEREN PRATEN	24
BEWUST WORDEN VAN HET WOORD ‘EUH’	25
LEREN SNEL REAGEREN OP DE TEGENSTANDER	26
GOED BEGONNEN IS HALF GEWONNEN	27
DE MORAAAL VAN HET VERHAAL	28
STIJLFIGUREN HERKENNEN	29
STELLING-VERHAAL	30
NON-VERBALITEIT	31
ASSOCIATIEDEBAT	32
SCHRIJFRONDE	33
PRO / CONTRA: CARROUSSELDISCUSSIE	34
ARGUMENTEN LEREN ONDERBOUWEN	35
SORTEERMETHODE	36
DROGREDENEN HERKENNEN	37
BIJ JE PUNT BLIJVEN!	38
LUCIFERDISCUSSIE	39
ANALYSE VAN EEN ECHT DEBAT	40
COMPLEMENTAIR GROEPSWERK	40-41
TEAMWORKBETOOG	42
TWEETALLENCONFRONTATIE	43
DEBAT MET EEN LEGE STOEL	44

VOORWOORD

(ZELF)REFLECTIE / ZELFBEOORDELINGSINSTRUMENT 46

WAT IS REFLECTEREN? 46
INDIVIDUELE OPDRACHT 1:
REFLECTIE NEERSCHRIJVEN 46

WERKBLAADJE 47

INDIVIDUELE OPDRACHT 2:
ZELFBEOORDINGSINSTRUMENT 47

Beste coaches,

Ieder jaar organiseren wij de Vlaamse Debatwedstrijd. Wij zijn ervan overtuigd dat deze wedstrijd op verschillende vlakken bijdraagt tot de ontwikkeling van jongeren.

In deze gids vertellen we u waarom de Debatwedstrijd volgens ons nuttig en fijn is en wat we willen bereiken met de organisatie van deze wedstrijd.

Vervolgens vindt u ook materiaal om met de hele klas of enkele leerlingen aan de slag te gaan. Deel 1 bestaat uit theorie en in deel 2 vindt u een reeks activerende werkvormen. De activerende werkvormen zijn opgedeeld volgens de retoriek van Aristoteles: ethos (spreken met overtuiging), pathos (het publiek beroeren) en logos (correct leren argumenteren), afgesloten door overkoepelende debatoefeningen waarin al de voorgaande vaardigheden geïntegreerd worden. Op de volgende pagina is een overzicht te vinden van deze opdeling zodat coaches hun eigen lessenreeks kunnen ontwerpen.

De thema's en stellingen en andere informatie is tevens te vinden op de website: www.vlaamsedebatwedstrijd.be

Wij wensen jullie veel plezier samen met de debaters!

Veel succes,

Team Vlaamse Debatwedstrijd

LES 1: Ethos

(Een goede indruk wekken)

DEEL 1 (50 MIN.)

Les-instap: Filmpje
Cartoon
Brainstorm
Spindiagram

Werkvorm: Ik wil het geld
Ballondebat

DEEL 2 (50 MIN., UITBREIDING)

Werkvorm 1: Jezelf verkopen
Jezelf uit een
lastige situatie
praten

Werkvorm 2: Zeg eens "Eeuh"
Leren reageren op
tegenargumenten

LES 2: Pathos

(Het publiek beroeren)

DEEL 1 (50 MIN.)

Les-instap: Filmpje
Cartoon
Brainstorm
Spindiagram

Werkvorm: Goed begonnen is
half gewonnen
De moraal van het
verhaal

DEEL 2 (50 MIN., UITBREIDING)

Werkvorm 1: Stijlfiguren herkennen
Stelling-verhaal

Werkvorm 2: Non-verbaliteit
Associatiedebat

LES 3: Logos

Correct argumenteren)

DEEL 1 (50 MIN.)

Les-instap: Filmpje
Cartoon
Brainstorm
Spindiagram

Werkvorm: Schrijfronde
Pro/contra:
Carousseldiscussie
Argumenten leren
onderbouwen

DEEL 2 (50 MIN., UITBREIDING)

Sorteermethode
Drogredenen
herkennen

Werkvorm 2: Bij je punt blijven
Luciferdiscussie

LES 4: Debatteren

(Het publiek beroeren)

DEEL 1 (50 MIN.)

Les-instap: Analyse van een
debat

Werkvorm: Complementair
groepswork

DEEL 2 (50 MIN., UITBREIDING)

Werkvorm 1: Teamworkbetoog
Tweetallen-
confrontatie

Werkvorm 2: Debat met een lege
stoel

HET NUT VAN DEBATTEREN EN DE DEBATWEDSTRIJD?

In Angelsaksische landen is het wedstrijddebatteren al lang ingeburgerd. Je vindt er verschillende competities en debatclubs. Ook in Nederland wordt er stevig gewerkt aan de debatskills van de jongeren.

Hujo wil ook in België van jongs af aan werken aan een goede debatacultuur. We geloven dat jongeren vrij moeten kunnen praten en in staat zijn om zelf een mening te vormen over maatschappelijke thema's. Hoewel vrijheid belangrijk is, vinden we niet dat zomaar alles gezegd moet worden. Een mening veronderstelt een logische en kritische argumentatie. Met deze debatwedstrijd willen wij jongeren stimuleren om op een open, onderzoekende en interactieve manier een eigen mening te leren vormen over maatschappelijke thema's.

VOORDELEN VOOR JONGEREN:

Debaters leren zichzelf goed te verwoorden en zich dus goed te presenteren. Ze leren om bondig te formuleren en om een standpunt gestructureerd en helder over te brengen.

De jongeren leren wat het verschil is tussen een feit en een mening en wat het verschil is tussen een argument en een drogreden.

Debaters moeten ook kritisch luisteren naar de tegenpartij, willen ze de argumentatie van de ander goed kunnen weerleggen.

De thema's van deze wedstrijd worden steeds zo gekozen, dat jongeren maatschappelijke onderwerpen (die vaak ook een effect hebben op hun leven) kritisch onder de loep nemen.

Tijdens de wedstrijd debatteren de jongeren per twee of drie. Ze vormen een hecht team dat op elkaar moet vertrouwen. Samenwerken staat centraal. Aandere vaardigheden zijn improviseren, snel en kritisch verwerken van informatie en het strategisch en analytisch denken.

Bovendien lieten jongeren ons al weten dat hun zelfvertrouwen door de debatwedstrijd was vergroot.

VOORDELEN VOOR SCHOLEN:

De organisatie was tijdens vorige edities getuige van een leuke dynamiek tussen leerkracht en leerling. Met de debatwedstrijd werk je samen met je leerlingen naar iets toe.

De debatwedstrijd wordt zo georganiseerd en omkaderd dat elke jongere, elk leertype succes kan boeken.

Deze debatwedstrijd lijkt ons ook een ideaal project voor leerkrachten en scholen om te werken aan vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs. Kritisch denken, een open en constructieve houding, respect, samenwerken, zijn slechts enkele vaardigheden die de jongeren oefenen.

DEBATTEREN?!

WAT IS DEBATTEREN?

Discussiëren en debatteren lijken op het eerste zicht hetzelfde te betekenen. In het dagelijkse leven worden deze woorden ook door elkaar gebruikt. Het klopt natuurlijk dat in beide gevallen mensen van mening verschillen.

Als er over een thema of onderwerp wordt gediscussieerd, gebeurt dit meestal op een zeer vrije manier: thuis aan tafel met je familie, op café met vrienden, in de jeugdvereniging, op het werk. Dagelijks vinden discussies plaats over politiek, voetbal, godsdienst... Deze discussies ontstaan meestal spontaan.

En iedereen die op dat moment aanwezig is, kan participeren.

De discussie kan even abrupt eindigen als ze is begonnen.

Debatteren gebeurt op een veel formelere manier. Het onderwerp en de deelnemers zijn al van tevoren gekend. Er wordt een begin – en eindtijd afgesproken en zelfs de effectieve spreektijd van de debaters wordt aan regels onderworpen.

Denk bijvoorbeeld aan grote verkiezingsdebatten, in België, maar ook de presidentsverkiezingen in Amerika zijn er een mooi voorbeeld van.

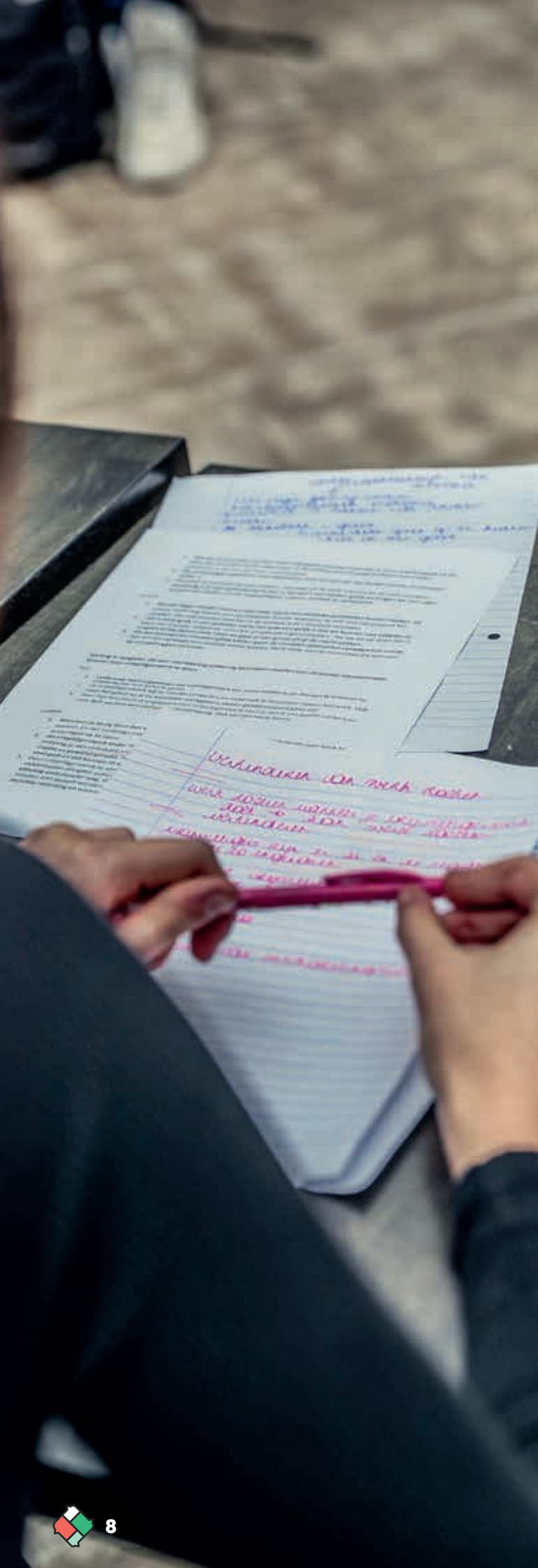
Het allergrootste verschil tussen een discussie en een debat is de aanwezigheid van de groep (kiezers, publiek, jury,...) die moet overtuigd worden.

Debatteren is een maatschappelijk fenomeen: in de politiek, het rechtssysteem, in bedrijven,... wordt er veelvuldig gedebatteerd, maar het debat heeft zich ook ontwikkeld als een wedstrijdvorm.

De Angelsaksische landen hebben een lange traditie wat betreft het debatteren in kader van de democratie, maar ook het wedstrijddebat is al vele decennia gebruikelijk.

Ook in Nederland is het wedstrijddebat enorm populair.

Er bestaan zelfs Europese en wereldkampioenschappen waarin leerlingen het tegen elkaar opnemen!

ARGUMENTATIELEER

**Een debat is geen serie monologen.
Er is pas sprake van een debat als men inhoudelijk op elkaars argumenten ingaat.**

WAT IS EEN ARGUMENT?

Met een argument toon je aan waarom jij overtuigd bent van een bepaald standpunt of oordeel. Met argumenten onderbouw je jouw standpunt of oordeel, en probeer je deze zo goed mogelijk te verdedigen en te rechtvaardigen. Wanneer je debatteert, hou je een betoog. Een betoog is een verzameling van alle argumenten om jouw standpunt, stelling of conclusie te bewijzen.

Je hebt een standpunt of een oordeel.

Bijvoorbeeld:

Standpunt:

“Jongeren moeten kunnen stemmen vanaf 16 jaar.”

Argument:

“Omdat leeftijd geen garantie is op meer politiek inzicht.”

ENKELVOUDIGE EN MEERVOUDIGE ARGUMENTEN

Bij enkelvoudige argumenten wordt het standpunt ondersteund met 1 argument.

Bijvoorbeeld:

“De leeftijdsgrens voor alcoholgebruik moet worden verhoogd. Alcoholgebruik belemmert namelijk de ontwikkeling van de hersenen bij jongeren.”

Meervoudige argumentatie is iets krachtiger om te overtuigen. Het standpunt wordt immers verdedigd met meerdere argumenten. Wanneer één argument wordt weerlegd, blijven er nog steeds voldoende argumenten overdie het standpunt onderbouwen.

Bijvoorbeeld:

“Roken is schadelijk voor de gezondheid. Tabaksrook bevat immers kankerverwekkende stoffen. Bovendien heeft nicotine een verslavend effect. Verder houden veel rokers een rokershoest over aan deze verslaving.”

NEVENSCHIKKENDE EN ONDERSCHIKKENDE ARGUMENTEN

Nevenschikkende argumenten zijn argumenten die op zichzelf bestaan en zelf als rechtstreeks argument voor de stelling gelden.*

Bijvoorbeeld:

“Vuurwerk moet verboden worden want er gebeuren veel ongelukken EN al dat lawaai is storend voor de dieren in de buurt.”

Onderschikkende argumenten zijn argumenten die niet zonder elkaar kunnen bestaan en elkaar kracht bijzetten.

Bijvoorbeeld:

“Vuurwerk moet verboden worden want er gebeuren veel ongelukken en dit zet nog extra druk op de hulpdiensten tijdens de feestdagen.”

*Uiteraard is een veelheid aan argumenten sterker en kunnen en bestaan deze argumenten dus best naast elkaar.

DROGREDENEN

Niet alle argumenten zijn goede argumenten. Er bestaan ook drogredenen (of sofismes). Dit zijn argumenten die geen of nauwelijks betrekking hebben op de inhoud van wat er wordt gezegd.

Een drogreden is een reden of redenering die niet per se klopt, maar wel aannemelijk lijkt. Via drogredenen probeert de tegenstander te ontkomen aan zijn plicht om op het argument zelf in te gaan.

Wanneer je een kritische tegenstander hebt en je drogreden wordt ontmaskerd, werken deze "argumenten" in het nadeel. Drogredenen sluipen soms onbewust in een argumentatie. Iedereen bezondigt zich wel eens aan een drogargument.

Wanneer drogredenen doelbewust worden ingezet in een betoog, spreekt men van demagogie. Een politicus, bijvoorbeeld, die met minder goede bedoelingen de volksmassa opruipt, wordt wel eens als demagoog bestempeld.

Adolf Hitler wordt vaak als voorbeeld aangehaald. Hieronder vind je een aantal, veel voorkomende drogredenen.

1. PERSOONLIJKE AANVAL (AD HOMINEM)

Het argument is gericht tegen de spreker zelf en niet tegen wat de spreker zegt. Eigenlijk kan dit geen "argument" worden genoemd, maar de persoonlijke aanval wordt toch vaak gebruikt.

Jammer genoeg kan deze techniek heel effectief zijn, vooral bij een weinig kritisch publiek.

Eigenlijk is het 'een goedkope truc', want er worden geen steekhoudende argumenten voor het eigen standpunt aangeleverd. Via persoonlijke aanvallen, tracht men een discussie te winnen.

Bijvoorbeeld: **Jij-ook-argument**

- Een jager wordt aangevallen omdat hij voor zijn plezier onschuldige dieren doodt.
- De jager geeft als "argument": "Jij eet vlees, dus jij doodt ook onschuldige dieren".

Bijvoorbeeld: **Denigrerende opmerking, een persoonlijke aanval**

- "Wat kan mijn tegenstander, als vrouw, nu weten van sport"
- "Iedereen behalve mijn tegenstander weet dat..."
- "Wat weet iemand van 18 jaar nu van politiek..."

2. AUTORITEITSDROGREDEN

Hierbij wordt ten onrechte de eigen of iemands anders' autoriteit aangehaald om een standpunt te ondersteunen.

Op zichzelf is het autoriteitsargument natuurlijk geen drogreden. Als de bron die wordt aangehaald, effectief een autoriteit is op het vakgebied, kan het een uiterst valabel argument zijn. Het is zelfs heel goed

je argumenten met goede bronnen (waarover verder meer) te onderbouwen.

Bijvoorbeeld:

"Als deze professor [Geschiedenis] het zegt, dan zal ze wel gelijk hebben." Terwijl de discussie over energie gaat.

3. POPULISTISCHE DROGREDEN (AD POPULUM)

Men doet (impliciet of expliciet) beroep op wat er algemeen leeft bij een bevolking/publiek. Wanneer men zich tot het publiek richt, is dit argument niet evident te weerleggen voor de tegenstander. De tegenstander moet immers argumenteren dat 'het volk' / 'het publiek' het mis heeft.

4. STROMANREDENERING

Een doeltreffende manier, die nogal eens in de politiek wordt gebruikt, is het verdraaien van het argument van de tegenstander. Door het argument net anders te gebruiken dan het eigenlijk bedoeld was, lijkt het argument ineens nergens meer op te slaan. Zelfs de meest logische argumenten kunnen op deze manier omver worden geworpen.

Bijvoorbeeld:

“Voorstanders pleiten ervoor om viagra niet langer terug te laten betalen door het ziekenfonds. Het geld kan beter gebruikt worden voor urgenter medicijnen.” De tegenstanders zeggen: “de voorstanders geven niets om patiënten die met viagra gebaat zijn”.

5. CIRKELREDENERING

Het argument in een cirkelredenering verklaart eigenlijk niets en je zegt twee keer hetzelfde.

Bijvoorbeeld:

“Ik heb geen zin in eten, want ik heb geen trek.”

Man 1: God bestaat

Man 2: Hoe weet je dat?

Man 1: Dat staat in de bijbel

Man 2: Hoe weet ik of wat er in de Bijbel staat, waar is?

Man 1: Omdat de Bijbel het woord van God is.

6. MANIPULATIE

In dit argument probeert men beroep te doen op het medelijden en medevoelen van het publiek of de luisteraar.

Bijvoorbeeld:

“Ik heb tot vannacht gewerkt aan mijn taak, dus u mag me echt geen slechte punten geven”

7. VERSCHUIVEN VAN DE BEWIJSLAST

Deze drogreden gaat uit van het volgende: Indien er geen bewijsstukken zijn dat een verband tussen A en B niet bestaat, dan bestaat het verband tussen A en B. Bijgevolg stelt dit argument dat een stelling moet aangenomen worden als er geen bewijs is dat de stelling niet klopt.

Voorbeelden:

“Telepatie bestaat, want er werd niet aangetoond dat het niet kan”.

“God bestaat, want niemand heeft bewezen dat hij niet bestaat.”

WEERLEGGEN VAN ARGUMENTEN, AANVALLEN VAN ARGUMENTEN

De sterkte van een argument blijkt uit hoe vaak de debaters het proberen te weerleggen.

De kwaliteit en kwantiteit van de weerleggingen biedt de jury een belangrijk aanknopingspunt voor haar eindoordeel.

In een debat is een uitspraak waar totdat ze is weerlegd.

Weerleggen is het ontnemen van overtuigingskracht aan de andere partij.

Je kunt op twee manieren een argument van de andere partij proberen te weerleggen:

bewijzen dat het argument van de tegenpartij fout of ten minste twijfelachtig is
en/of

voorbijgaan aan het argument van de tegenpartij, maar met eigen argumenten (indirect) het argument van de anderen ongedaan maken

Het spreekt voor zich dat een combinatie van beide punten het sterkst is.

Voorbeelden:

De ene partij komt met cijfers als argument voor hun stelling.

Een goede weerlegging is:

'Je bewijs y is gedateerd' en/of

'Wij hebben een bewijs voor het tegendeel, dat bovendien van recentere datum is'.

STAPPENPLAN OM TE WEERLEGGEN:

STAP 1

Omschrijf het argument dat je aanvalt

STAP 2

Bepleit waarom dat argument onjuist of onvolledig is

STAP 3

Voer een zelf gevonden tegenargument aan

STAP 4

Geef het gevolg aan van de weerlegging

PRAKTISCHE INFORMATIE

DE VLAAMSE DEBATWEDSTRIJD

De Vlaamse Debatwedstrijd is een debatcompetitie waar jongeren elkaar in team op de rooster leggen rond brandend actuele thema's. Zij scherpen hun spreek- en luisterskills aan, en de beste teams stoten door naar de nationale finale!

Meer info vind je via vlaamsedebatwedstrijd.be.

TEAMS

Een team bestaat uit twee debaters. Jullie hoeven niet op dezelfde school te zitten, of zelfs in dezelfde provincie te wonen. Je mag een team samenstellen met klasgenoten, vrienden, leden van dezelfde (jeugd)organisatie ... de mogelijkheden zijn eindeloos. Zolang alle debaters maar in de derde graad secundair onderwijs ingeschreven zijn.

Je doet dus het volgende: je zoekt een teamlid, jullie verzinnen een super originele teamnaam en zoeken eventueel een coach, en jullie schrijven je in voor een voorronde naar keuze. Om de voorrondes zo divers mogelijk te houden, beperken we de teams dat 1 coach/school kan inschrijven tot 4 teams.

VORM EN SPREEKTIDEN

We organiseren jaarlijks enkele regionale voorrondes waarvoor alle teams zich kunnen inschrijven. Een voorronde bestaat uit debatrondes. Het aantal debatrondes hangt af van het aantal ingeschreven teams.

Over het algemeen verloopt een voorronde zo:

Ronde 1: alle teams debatteren (één-tegen-één) over een bekende stelling

Ronde 2: alle teams debatteren, maar tegen een ander team dan ronde 1 (één-tegen-één) over een nieuwe (onbekende) stelling uit rondes 1 en 2 komt een top 3

Finaledebat tussen plaats 1 en 2 om de winnaar te bepalen, over een bekende stelling

THEMA'S EN STELLINGEN

Elk debat gaat over één onderwerp: de stelling. Dit is altijd een controversieel voorstel of standpunt. De teams worden per loting ingedeeld als voorstanders en tegenstanders. Persoonlijke meningen over de stelling doen er dus niet toe.

JURY

Dan is het tijd om de onafhankelijke jury te overtuigen van jullie standpunten! Die jury bestaat uit minimum twee leden: een voorzitter en een bijzitter. De jury krijgt op voorhand een opleiding om inzicht te krijgen in het jureren en de beoordelingscriteria.

De meeste juryleden hebben ook al ervaring kunnen opdoen met het jureren bij de Vlaamse Debatwedstrijd. De jury geeft jullie na elke debatronde een score en feedback.

WINNAARS

Uiteindelijk stoot het team op de eerste plaats meteen door naar de finale. Daar debatteren de beste teams dan voor de oeverwinning.

LESIDEEËN, ACTIVERENDE WERKVORMEN EN OEFENINGEN

Elke klas is uniek, zowel qua samenstelling als beginsituatie. In deze handleiding voor coaches reiken we verschillende ideeën, methodieken en oefeningen aan om leerlingen kennis te laten maken met debatteren en om samen met hen de verschillende onderdelen van het speldebat te oefenen. Elke leerkracht zal andere lesdoelen bepalen. In deze docentenhandleiding zijn geen kant-en klare lesvoorbereidingen te vinden maar wel via de website van de debatwedstrijd: www.vlaamsedebatwedstrijd.be.

Na het onderdeel 'suggesties voor de instap', bevat dit onderdeel een heel aantal activerende werkvormen, op maat van jongeren met verschillende leerstijlen. Deze activerende werkvormen zijn opgedeeld volgens de retoriek van Aristoteles: ethos (spreken met overtuiging), pathos (het publiek beroeren) en logos (correct leren argumenteren), afgesloten door overkoepelende debatoefeningen waarin al de voorgaande vaardigheden geïntegreerd worden.

Op basis van actieve werkvormen kunnen er leuke, leerzame en actieve lessen in elkaar gestoken worden.

Bekijk zeker ook de laatste pagina's. Daar vind je werkinstrumenten om de leerlingen aan te zetten tot reflectie.

INTRODUCTIE- FILMPJE

Een filmpje van een debat biedt meteen inspiratie. Aan de hand van onderstaande filmpjes kan je samen met de leerlingen destilleren:

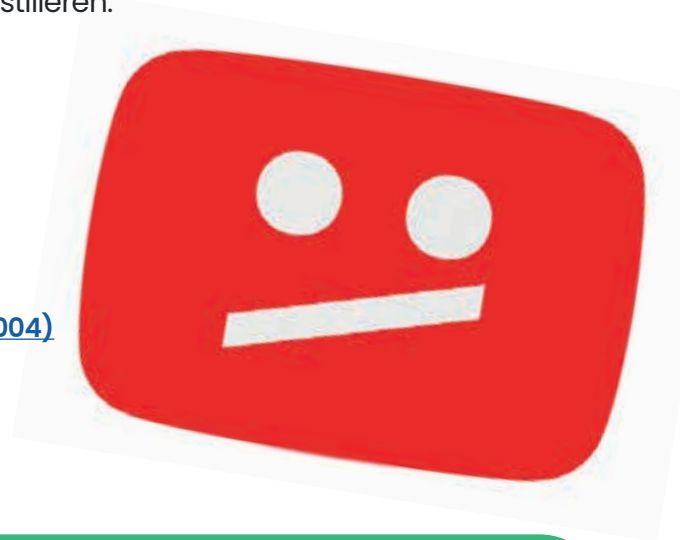
[“Herkennt u dit formulier?” – De Ideale Wereld](#)

[Stephen Fry vs Ann Widdecombe: Catholic Church iq2 Shorts](#)

[Bill Nye vs. Ken Ham – The Short Version](#)

[Debat Godslastering – Hans Teeuwen vs. Mohammed Jabri \(2004\)](#)

[Johan Braeckman vs. Nordine Taouil \(Part 1/2\)](#)

- Wat maakt een debat anders dan een discussie?
 - Welke vormen van debatteren bestaan er?
 - Wat het doel is van een debat?
 - Wat maakt een betoog goed? (duidelijk, gestructureerd, gebaseerd op goede argumenten,...)
 - Wat is het voordeel van leren debatteren? (leren presenteren, onderzoek voeren, kritisch denken, kritisch luisteren, goed leren spreken, leren analyseren, jezelf leren presenteren...)

1.

Je kan gebruik maken van een fictief, ludiek debat dat inhoudelijk niet veel vertelt, maar wel goed de “vorm” van een debat weergeeft (en het verschil met een discussie aantoont). Zo kan je via Youtube heel wat grappige debatten vinden van “De ideale wereld”.

2.

Je kan een filmpje tonen van een (hevig,) reëel en actueel debat (via de nieuwsites).

3.

Een voorproefje van jongerendebatten vind je via Nederlandse websites. Debatwedstrijden zijn in Nederland erg ingeburgerd.

([Jongeren Lagerhuis - https://www.youtube.com/watch?v=i7_m0u3uhss](https://www.youtube.com/watch?v=i7_m0u3uhss))

CARTOON

Een grappige of gevatte cartoon trekt de aandacht van de leerlingen. Analyseer de cartoon met de leerlingen en ontdek de beginsituatie van de leerlingen over het thema. Met een cartoon kan je dieper ingaan op de verschillende vormen van een debat of op het verschil tussen een debat en een discussie.

Tijdens de voorbereiding van het debat

Hier vind je alvast enkele voorbeelden én (leidende) vragen:

Wat zie je op de tekening?

Wat is volgens de tekenaar ook belangrijk in een goed betoog?
(houding, structuur van repliek,..)

Kan je uit deze tekening het algemene doel van debatteren (dit debat) afleiden?

Wat probeer je als debater te bereiken?
(overtuigen van publiek, jury, derde partij – niet per se de tegenstander)

Wat wil de tekenaar met deze cartoon volgens jou hekelen/ zeggen/ visualiseren?
(persoonlijke aanvallen vs. geldigeargumenten)

Welke argumenten hebben het meest effect?

Op wat baseer je argumenten het best om je punt te maken?

Wat is het verschil tussen een feit en een mening?

BRAINSTORM

De klas wordt verdeeld in een aantal groepjes. Per groepje krijgen de leerlingen de volgende begrippen tussen dewelke ze het verschil moeten beschrijven:

- debat
- woordenwisseling
- dispuut
- gedachtenwisseling
- twistgesprek
- discussie
- bespreking
- woordenstrijd

DOEL:

De jongeren maken kennis met de verschillende begrippen. Ze leren niet enkel wat debatteren (en het speldebat) is, maar ook waarom goed leren debatteren zo nuttig kan zijn voor henzelf.

Via <https://synoniemen.net> kan van elk begrip een grafische weergave worden gegeven aan de groepjes.

Bijkomende vragen die aan de groepjes gesteld kunnen worden zijn:

- **Wat is de functie van een ... (begrip)?**
- **Wie voert een ... (begrip)?**
- **In welke context vindt een ... (begrip) plaats?**
- **Wanneer is een ... (begrip) gewenst?**

Nadien worden alle gevonden verschillen via overleg in groep gestructureerd tot een overzichtelijk geheel.

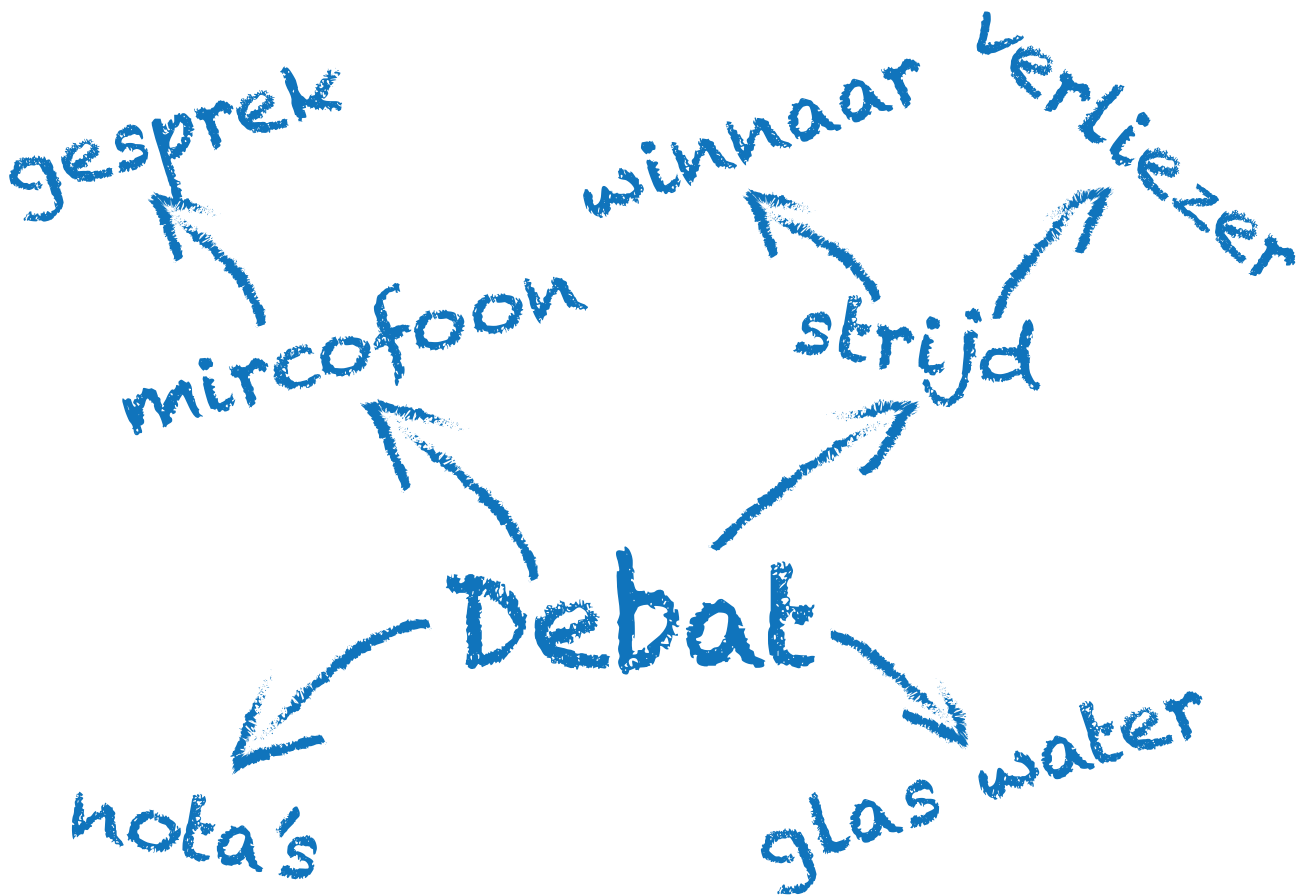
De centrale vraag waarop de groep een antwoord moet vinden is: "Wat is een debat?"

De woordvoerder van elk team presenteert het product van de brainstorm.

Indien gewenst kan de coach dieper ingaan op het destilleren van belangrijke informatie rond debatteren:

- **Wat is debatteren?**
- **Waar zie je debatten?**
- **Wie debatteert er?**
- **Wat is een verschil met discussies (vb. tussen leerlingen, met ouders...)**
- **Wat is het doel van een debat (elkaar overtuigen of een derde partij overtuigen?)**

- Wanneer vinden jullie een debat goed?
 - Waarom kan leren debatteren nuttig zijn?
 - Als je heel goed kan debatteren, wanneer in het dagelijks leven zou dit talent je kunnen helpen?
-

SPINDIAGRAM

Poneer het begrip **debat** (of debatteren) in het midden van het bord.
Laat de leerlingen aangeven welke elementen zij onder het begrip verstaan.

Structureer nadien met de leerlingen alle gevonden associaties en maak een samenvatting van wat 'debatteren' allemaal inhoudt, hoe debatteren verschilt van een dagelijkse discussie en waarom het belangrijk is om te leren debatteren.

JONGEREN AAN DE SLAG

Bij debatteren komen meerdere vaardigheden kijken: spreken, luisteren, houding, opzoekwerk verrichten, argumenteren, reactievermogen, kritisch zijn, improviseren, jezelf verkopen, assertief zijn,...

Kortom heel wat om onder de knie te krijgen. Volgende werkvormen helpen om te werken op specifieke onderdelen van het 'speldebat'.

“IK WIL HET GELD”

(OVERTUIGEND SPREKEN)

De context:

De klasgenoten hebben samen veel geld ingezameld en ze willen dit geld nu uitdelen. Maar, er kan slechts één persoon met het geld naar huis gaan. Aangezien de klas het geld weggeeft, mag ook de klas beslissen aan wie.

Hoe?

- a. De leerkracht duidt enkele leerlingen aan die het geld moeten proberen in handen te krijgen. De opdracht luidt: “Overtuig de meerderheid van de klas dat jij de grote zak met geld moet krijgen!”.
- b. Elke leerling krijgt 1 minuut om de klas te overtuigen.
- c. Om het geld effectief te krijgen, moet de meerderheid van de klas iemand als winnaar kiezen. Als er na de eerste ronde geen winnaars uit de bus komen, komt er een tweede ronde, waaraan de 2 leerlingen deelnemen die het meeste stemmen hadden gehaald.

Tip voor de overblijvende overtuigers:

Ga achter de mensen aan die op een afvaller hebben gestemd.

Wat was aantrekkelijk aan zijn/haar boodschap?

Hoe kan jij dat gebruiken in jouw boodschap?

- DOEL:**
- Dit spel gaat echt over het overtuigen van derden.
 - De jongeren worden bewust dat zij ‘anderen’, een derde moeten overtuigen.

BALLONDEBAT

OVERTUIGEN EN IMPROVISEREN

Context: “Boven de school hangt een grote luchtballon. In deze ballon zitten 5 bekende mensen. Door een gat in de ballon, zal de ballon neerstorten indien er meer dan 1 persoon in de ballon blijft zitten.”

Hoe?

- a. De leerlingen schrijven een bekend persoon op een papiertje. Let wel, de persoon moet voor de meesten in de klas bekend zijn!
- b. De leerkracht verzamelt alle briefjes en vervolgens worden er een vijftal leerlingen uitgekozen.
- c. Om de beurt mogen zij een papiertje trekken.

Stap 1: De 5 leerlingen moeten dus in 1 minuut tijd argumenteren waarom hun personage de tocht moet overleven en in de luchtballon mag blijven. Iedere leerling in de klas heeft 2 stemmen. Eerst worden er 2 personages uit de ballon gestemd.

Stap 2: De overgebleven leerlingen moeten opnieuw argumenteren waarom de andere twee personages uit de ballon gestemd moeten worden. Iedere leerling heeft 1 stem. Er wordt meteen een winnaar gekozen.

Stap 3: Nadien wordt klassikaal besproken waarom de winnaar het meest overtuigend was.

Tip aan de leerlingen:

Discussieer niet vanuit eigen belang: “Ik, Obama wil absoluut nog de zorgsector veranderen zodat ik dat kan toevoegen aan mijn palmares.”

Beter: “Ik Obama wil voor zorgverzekering zorgen voor iedereen.”

Uitbreidingstip: Het ballondebat wordt in twee fasen opgedeeld:

In fase 1 dreigt de ballon tegen een hoogspanningsmast aan te vliegen. Om eroverheen te kunnen vliegen, moeten twee personen uit de ballonmand verwijderd worden. De leerlingen argumenteren over welke twee figuren uit de ballon moeten verwijderd worden.

In fase 2 dreigt de ballon, even later, tegen een hoog kantoorgebouw aan te vliegen. Om eroverheen te kunnen vliegen, mag er maar één iemand in de mand blijven zitten. De leerlingen argumenteren waarom dat best hun eigen figuur is.”

DOEL:

- Leerlingen richten het betoog naar wie oordeelt (cf. een echt debat, waar een derde partij overtuigd moet worden.)
- Leerlingen oefenen creativiteit, snel denken en inlevings- en improvisatievermogen.

JEZELF VERKOPEN

Hoe?

- a. De groep kiest willekeurig enkele voorwerpen en enkele verkopers uit.
- b. Kies zaken die meteen voorhanden liggen: een stift, pen, televisie,... en zorg dat er evenveel spulletjes worden gekozen als verkopers.
- c. Om de beurt, krijgt elke verkoper 1 à 2 minuten om zijn/haar product aan de rest van de klas te 'verkopen'.
- d. De verkopers krijgen natuurlijk even de tijd om hun betoog voor te bereiden en om wat dingen op papier te zetten. Er is slecht één regel. De prijs die op het product wordt geplakt, daar valt niet over te onderhandelen en die geldt niet als argument.
- e. Wanneer alle verkopers aan de beurt zijn geweest, kiest de klas welk product zij zouden kopen (en wie zijn/haar product het best kon verkopen). De klas argumenteert waarom de winnaar het meest kon overtuigen. Nadien kunnen er opnieuw topverkopers worden aangesteld.

DOEL:

- De leerlingen leren snel te reageren en te improviseren.
- De leerlingen oefenen het spreken voor een publiek/klas.
- De leerlingen worden gewezen op hoe zij het best overtuigend spreken (houding, argumenten, manier van spreken, lichaamstaal,...).

JE UIT EEN LASTIGE SITUATIE PRATEN

Hoe?

1. De leerling krijgt een situatie voorgeschoteld.
2. Vervolgens krijgt hij/zij 15 minuten om na te denken over een strategie en een speech van 3 minuten voor te bereiden. Het doel van de speech is om zich uit een erg lastige situatie te redden.

Voorbeeldsituaties:

- Je bent de directeur van een bedrijf. Door de economische omstandigheden moet je de helft van de werknemers ontslaan. Er gaan al wat geruchten rond dat er mensen de laan uit worden gestuurd. Het is aan de directeur om zijn werknemers duidelijkheid te geven.
- Je wordt betrap in een winkel op stelen. De winkelbediende heeft je gevat en dreigt de politie te bellen. Je moet haar proberen overtuigen dat niet te doen.
- Als Minister van Defensie heb jij een miljard euro uitgegeven aan nieuwe vliegtuigen, terwijl er dringend geld nodig is voor de hervorming van het onderwijs. Overtuig het volk dat je de juiste beslissing hebt genomen.
- Je wordt betrap op spijbelen. De klastitularis heeft je gezien in een winkel tijdens de schooluren. Zij wil de directeur op de hoogte brengen, maar dan heb je een strafstudie aan je been. Hoe ga je dit aan boord leggen?
- ...

DOEL:

- Leerlingen leren het hoofd koel te houden onder druk (wanneer ze onder druk worden gezet door de andere partij)
- De leerlingen trainen om te improviseren

BEWUST WORDEN VAN HET WOORD 'EUH' (SPREKEN)

Context:

Een keertje “ehm of euh” zeggen is totaal niet erg of storend.

Zelfs de beste spreker, moet wel eens eventjes nadenken over zijn/haar woorden.

Maar wanneer een spreker heel vaak “euh” of “ehm” zegt, lijkt het alsof hij/zij eigenlijk niet goed weet wat hij/zij wil zeggen.

Het lijkt alsof de spreker de materie niet beheerst. De spreker komt heel onzelfzeker over.

Met deze methodiek worden jongeren bewust van het gebruik van het woordje ‘eeeuh’.

Hoe?

a. De klas wordt verdeeld in twee teams (A en B) die zich tegenover elkaar plaatsen.

b. Leerling 1 van groep A krijgt een woord aangereikt (bijvoorbeeld sport, uitgaan, facebook,...).

Leerling 1 dient 1 minuut vol te praten over het woord.

Maar als de leerling ‘eehm’ gebruikt, gaat de beurt naar het andere team (leerling 1 van team B).

Deze leerling mag de resterende tijd van de minuut volpraten over hetzelfde woord.

Het team dat aan het woord is, wanneer de minuut verstrijkt, krijgt één punt.

Regels:

Wanneer er twijfel bestaat of er wel effectief ‘ehm’ werd gezegd, heeft de leerkracht het laatste woord. Buitensporige opsommingen en informatie die helemaal niet ter zake doet wordt afgestraft: ook dan gaat de beurt naar het andere team.

Het spel kan beginnen met evidente woorden, waarover de jongeren vlot kunnen spreken.

Tips:

Je kan de groep ook in kleine teams verdelen, zodat de leerlingen meer aan het woord komen en meer kunnen oefenen. Je kan op die manier de sterkere sprekers tegen elkaar plaatsen,....

Om extra te trainen, kunnen daarna wat moeilijkere onderwerpen worden geselecteerd (debating, een begrip uit de actualiteit,...)

DOEL:

-Jongeren worden zich bewust van het gebruik van “ehm en euh”.

-Ontwikkelen van een vlotte spreekvaardigheid.

LEREN REAGEREN OP DE TEGENSTANDER

(WEERLEGGEN VAN ARGUMENTEN)

Hoe?

- a. De klas wordt verdeeld in groepen van 8.
- b. Iedere groep krijgt een stelling en elke leerling krijgt een nummer van 1 t.e.m. 8.
- c. Leerlingen met even nummer zijn voorstanders, met een oneven nummer zijn tegenstanders.
- d. De leerlingen krijgen 5 minuten de tijd om zich voor te bereiden op de stelling.
- e. Daarna staat leerling nummer 1 op en verdedigt zijn stelling gedurende 1 minuut o.b.v. één argument.
- f. Vervolgens staat nummer 2 op, hij/zij valt het argument van de voorstander aan en brengt een nieuw argument.

Ook deze leerling krijgt 1 minuut. Nu staat nummer 3 op.

Deze leerling valt het argument van nummer 2 aan en brengt ook een nieuw argument aan.

Zo gaat de oefening verder totdat iedereen aan de beurt is geweest.

Wanneer de ene groep aan de beurt is, jureren de andere groepen. Er wordt nadien gezamenlijk besproken welke spreker het meest duidelijk en overtuigend heeft gereageerd op het argument van de voorganger en wie het beste argument heeft ingebracht.

DOEL:

De nadruk ligt op de "weerlegging". De jongeren worden gedwongen om kritisch naar argumenten te luisteren en deze gepast te weerleggen.

- De jongeren ervaren wat het betekent om een argument te weerleggen.
- De leerlingen worden getraind in kritisch luisteren en reageren.
- De jongeren ervaren dat ze niet hun tegenkandidaten moeten overtuigen, maar een derde partij, nl. de klas cfr. (Echt speldebat waar je de jury moet overtuigen.)

GOED BEGONNEN IS HALF GEWONNEN

(FOCUS OP DE OPENING)

Hoe?

a. De jongeren krijgen een stelling en een positie (voor of tegen) en 10 minuten voorbereidingstijd.

b. Er hoeft geen volledig betoog te worden voorbereid, ze krijgen als opdracht na te denken over “de meeste overtuigende” opening van het debat. Dit kan een emotionele introductie zijn, een uiteenzetting van het probleem, een opsomming van de structuur, een anekdote, een schokkend feit, een gevatte of ludiek openingszin,....

De leerlingen moeten zo creatief mogelijk zijn en het doel is een goede eerste indruk te maken op het publiek.

Het publiek moet meteen geïnteresseerd zijn om de rest van het betoog te aanhoren.

c. Na de voorbereidingstijd, kiest de leerkracht enkele leerlingen uit die een opening voorstellen aan de klas.

d. De leerkracht kiest de leerlingen zo, dat er voldoende variatie is in de manier van openen.

Nadien wordt klassikaal besproken welke opening het publiek meteen bekliefde, welke elementen werken, wat totaal niet werkt,...

Nadat de klas samen heeft uitgemaakt hoe een betoog sterk geopend kan worden, kan de oefening worden overgedaan met andere stellingen.

(Tip: deze oefening kan je ook gebruiken om te werken aan de conclusie)

DOEL:

- Er wordt met de leerlingen gestructureerd gewerkt aan het deelnemen aan een speldebat (opening, verweer, slot,...).
- De leerlingen ervaren het belang van een goede, gestructureerde opening,... zodat ze bij elk debat belang hechten aan een goede opening.

DE MORAAAL VAN HET VERHAAL

Context:

Niemand loopt warm van een opsomming van droge feiten. We luisteren veel liever naar meeslepende avonturen met interessante personages. Wie écht het hart van zijn publiek wil veroveren, moet dan ook bedreven zijn in de kunst van het verhalen vertellen.

Hoe?

STAP 1: De lesgever verspreidt een aantal spreekwoorden willekeurig over de klas. Iedere leerling krijgt één stelling. Ook deelt lesgever aan alle leerlingen een lijst uit waarop alle spreekwoorden staan die in de klas werden uitgedeeld.

STAP 2: De leerlingen krijgen 10 min de tijd om een anekdote te bedenken dat de waarheid van het spreekwoord aantoont. Deze anekdote of verhaal moet op max. 2min verteld kunnen worden.

STAP 3: De leerlingen brengen hun anekdote voor de klas. De medeleerlingen noteren ondertussen op de lijst met spreekwoorden de naam van de leerling bij het juiste spreekwoord.

STAP 4: Achteraf krijgen de leerlingen nog enkele minuten de tijd om het schema te vervolledigen en een top 3 op te stellen van de beste verhalenvertellers.

STAP 5: Op het einde onthullen de leerlingen welk spreekwoord ze hadden. Elke leerling verdient 1 punt per keer dat een medeleerling hem/haar verbonden heeft met het juiste spreekwoord. Ook krijgt iedereen respectievelijk 1, 2 of 3 punten per keer dat hij/zij op de 3de, 2de of 1ste plaats van beste verhalenvertellers genoteerd werd. De leerling met de meeste punten is de winnaar.

Tips:

TIP 1: De volgende spreekwoorden zijn alvast aanraders: "De waarheid kwetst", "De aanhouder wint", "Angst is een slechte raadgever", "Eerlijk duurt het langst", "Goed begonnen is half gewonnen", "Spreken is zilver, zwijgen is goud", "Overdaad schaadt", "Ongeluk zit in een klein hoekje," enzovoort.

TIP 2: Bij wijze van uitbreidingen kan de leerkracht ook drie woorden voorzien bij elk spreekwoord. Deze moeten de leerlingen dan gebruiken om zelf een verhaal te verzinnen, eerder dan een anekdote.

DOEL:

- De leerlingen leren hoe ze met een verhaal een waarheid kunnen aanbrenge
- Door dit spel leren de leerlingen zich te presenteren als iemand waarmee het publiek zich kan identificeren

STIJLFIGUREN HERKENNEN

Hoe?

1. De leerlingen krijgen per twee een stelling. De ene leerling moet voor de stelling argumenteren, de andere tegen.
2. Elke leerling krijgt individueel ook een stijlfiguur met uitleg en voorzien van een voorbeeld.
3. Het is de bedoeling dat de leerlingen deze stijlfiguur op een subtiele manier in hun betoog verwerken dat zo'n anderhalve minuut duurt.

De duo's voeren het debat voor de klas. Hun medeleerlingen moeten raden welke stijlfiguur ze gebruikt hebben en schrijven de zin op waarin de stijlfiguur verwerkt werd. Ook moeten ze aangeven welk effect de stijlfiguur had en in welke mate ze bijdroeg aan de emotieve kracht van de spreker.

DOEL:

- De leerlingen leren stijlfiguren kennen (alliteratie, litotes, metafoor, climax, kruisstelling, retorische vraag, anafoor)
- De leerlingen leren stijlfiguren gebruiken in hun betoog en herkennen.

STELLING-VERHAAL

Hoe?

- a. Verdeel de klas in groepen van 2 leerlingen
- b. Elk team krijgt een stelling
- c. De teams verdelen onderling pro en contra
- d. De teams noteren apart argumenten en maken een argumentatiestructuur: de sterkste argumenten staan bovenaan, de zwakste onderaan.
- e. De leerlingen bespreken per twee de argumenten en de structuur.
Welke argumenten zijn sterk? Welke zijn zwak? Waar zitten de gaten in de argumentatie?
Welke argumenten worden meteen van tafel geveegd?
- f. Nadien vindt er een debat plaats met een leerlingen uit verschillende teams (1 tegen 1 of 2 tegen 2).

DOEL:

- De jongeren krijgen een methode aangereikt om argumenten te wegen.
 - Teamwork staat centraal.
- De leerlingen helpen elkaar om hun argumentatie voor of tegen de stelling zo sterk mogelijk te maken.

NON-VERBALITEIT

Context:

Ook non-verbale communicatie is belangrijk om een jury te overtuigen én je tegenstanders te imponeren. Deze oefening kan je gebruiken om de non-verbale communicatie te trainen.

De leerlingen denken minder na over wat ze zeggen, maar wel over hoe het zeggen.

Hoe?

- De leerling zegt het alfabet op.
- De docent geeft de leerling wel de opdracht om een specifieke emotie of indruk over te dragen terwijl het alfabet wordt opgezegd.
- De andere leerlingen uit de klas weten niet over welke emotie het gaat, maar proberen dit na afloop te raden.

Voorbeelden:

Hoop, wanhoop, afgunstig, liefdevol, trots, spijt, schaamte, minachtend, arrogantie, verbazing, bewondering, afschuw, woede, introvert, triest, gekleineerd,...

Bij elke leerling kan je bespreken wat er goed en minder goed ging.

De klas kan aangeven waarom de emotie al dan niet duidelijk was.

Bovendien kan de klas tips geven om de emotie wél duidelijk over te brengen.

DOEL:

- Leerlingen staan stil bij HOE ze iets zeggen.
- Leerlingen worden zich bewust van intonatie, mimiek, houding, gebaren, stemvolume, gebruik van pauzes en oefenen dit tijdens het spreken.

ASSOCIATIEDEBAT

Hoe?

- a. De leerkracht maakt een aantal briefjes met daarop 3 willekeurige woorden die niet per se iets met elkaar hebben te maken.
- b. De briefjes worden uitgedeeld aan enkele leerlingen.
- c. De leerkracht legt uit dat het doel van deze oefening is om een verhaal te vertellen, waarin deze drie woorden voorkomen, zonder dat de leerlingen zonder briefje raden om welke drie woorden het precies gaat.

De leerlingen met een briefje krijgen 5 à 10 minuten voorbereidingstijd, waarna enkele leerlingen hun verhaal doen.

Na afloop mogen de leerlingen zonder briefje overleggen en 5 maal raden naar de woorden op het briefje.

Wanneer geen enkel woord geraden is, is de verhalenverteller gewonnen.

DOEL:

- Sprekers oefenen associëren, verbanden leggen, improviseren en snel denken

SCHRIJFRONDE

De schrijfronde is een goed opwarmertje om jongeren te laten proeven van argumenteren.

Hoe?

- a. De leerlingen worden verdeeld in groepjes (van 4).
- b. Elke leerling krijgt een blad met een andere stelling.
- c. De leerlingen krijgen 5 minuten om de stelling in stilte te lezen en een pro- of contra-argument te noteren.

Na 5 minuten wordt het stellingenblad doorgeschoven binnen het eigen groepje. De leerlingen krijgen opnieuw een stelling te lezen + een argument van de medeleerling. De leerlingen formuleren nu zelf een pro- of contra – reactie op de stelling (of op de voorgaande reactie van de klasgenoot).

Opnieuw worden de bladen doorgeschoven en dit totdat elke leerling zijn/haar oorspronkelijke stelling opnieuw in het bezit heeft. Nadien brengt elke leerling verslag uit van de pro en contra – argumenten op zijn stelling. (De leerkracht kan er nadien ook een stelling uitpikken en het debat daarover verder voeren met de rest van de klas) Wanneer geen enkel woord geraden is, is de verhalenverteller gewonnen.

DOEL:

- Leerlingen worden gestimuleerd na te denken over hun argumenten.
- Leerlingen met minder mondelinge vaardigheden krijgen de kans om deel te nemen aan deze "discussie".
- Als leerkracht krijg je een goed beeld van wat bij de groep leeft over het thema.
- De schrijfsels kunnen een goed vertrekpunt zijn om het verschil tussen een mening en een feit te illustreren.

PRO-CONTRA: CARROUSSELDISCUSSIE (VERSTERKEN VAN ARGUMENTEN)

Hoe?

- a. In de klas worden 2 cirkels gevormd: een binnen- en een buitencirkel.
De stoelen worden per twee naar elkaar gericht.
- b. De leerlingen gaan met elkaar in discussie over een van de stellingen.
De leerlingen in de binnencirkel zijn contra (zij verwerpen de stelling) en de leerlingen in de buitencirkel moeten de stelling verdedigen. De leerlingen noteren telkens de argumenten van de tegenpartij.
- c. Na een seintje van de leerkracht, schuift de buitencirkel één plaats op in wijzerzin, waardoor er nieuwe paren worden gevormd.
- d. De leerlingen gaan opnieuw van start, maar in een omgekeerde rol. De leerlingen in de binnencirkel zijn nu voorstander, de leerlingen in de buitencirkel zijn tegenstander van de stelling. Deze activiteit kan een aantal keer herhaald worden (of zolang totdat elke leerling terug tegenover zijn oorspronkelijke discussiepartner komt te zitten.)

Tip voor de leerlingen:

Na verloop van tijd ken je de tegenargumenten.
Probeer je eigen argument zo te verwoorden dat het tegenargument minder doorweegt!

Extra:

Je kan de leerlingen even de tijd geven om even inspiratie op te doen over het thema door hen 10 min. te laten opzoeken, of door hen een filmpje te laten zien, hen een tekstje te geven,....

Nadien volgt er een nabespreking onder leiding van de leerkracht.

Er wordt uitgewisseld wat de belangrijkste leerervaringen waren en er wordt een samenvatting gemaakt van de discussie (sterke en minder sterke argumenten)

- Welke argumenten kwamen het vaakst aan bod?
- Welke argumenten zijn het moeilijkst te weerleggen in dit thema (dus héél sterk)?
- Wat was het verschil met de eerste keer discussiëren en de laatste keer discussiëren?

Tip voor de leerkracht :

Je kan ook de houding, luister- en spreekvaardigheden observeren en er in de nabespreking op terug komen.

DOEL:

- De leerlingen moeten dezelfde stelling afwisselend verdedigen en verwerpen. Ze oefenen om zich in te leven in beide standpunten en leren een thema vanuit verschillende invalshoeken te bekijken.
- De leerlingen verzamelen standpunten voor zowel pro als contra positie.
- Jongeren oefenen om dezelfde argumenten steeds sterker te verwoorden. Na verloop van tijd kennen ze immers al de tegenargumenten en kunnen ze daar op inspelen.

ARGUMENTEN LEREN ONDERBOUWEN

Context:

In deze opdracht leren jongeren waarom het belangrijk is om een argument te onderbouwen. De sterkte van het argument zit vaak in het benoemen van elementen die voor de spreker vanzelfsprekend zijn, maar niet voor de toehoorders.

Hoe?

1. Elke leerling krijgt een stelling. De jongere krijgt als opdracht op de stelling zo goed mogelijk te verdedigen of onderuit te halen voor de klas.
2. Als hij/zij iets zegt dat onvoldoende onderbouwd is, mag een klasgenoot "Stop! Waarom?" roepen, waardoor de debater gedwongen wordt om zijn argument verder te onderbouwen.

Voorbeeld:

De stelling luidt: "Roken moet verboden worden."

De debater geeft als argument:

"Roken moet verboden worden omdat roken ongezond is."

De debater lijkt een logisch en voldoende overtuigend argument te hebben gegeven.

Maar eigenlijk is het veel meer overtuigend om uit te leggen waarom roken nu precies ongezond is en waarom de overheid ongezonde producten moet verbieden.

DOEL:

- Leerlingen ervaren wat onderbouwen van argumenten betekent.
- Leerlingen leren om sterke argumenten te brengen.

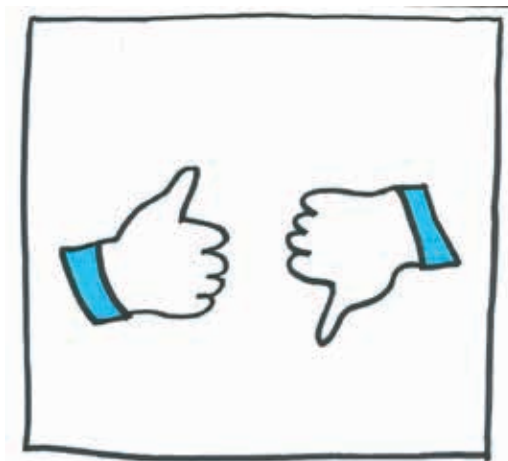

SORTEERMETHODE

(WEGEN VAN ARGUMENTEN)

Hoe?

- a. De klas wordt verdeeld in groepjes van ongeveer 3 leerlingen.
Elk groepje krijgt een A4-blad dat in twee kolommen is verdeeld (een kolom met goede argumenten en een kolom met drogredenen).
- b. De groepjes krijgen een enveloppe met argumenten.
- c. Het is de bedoeling dat zij samen beslissen welke argumenten goed zijn en welke argumenten onbruikbaar zijn of meteen doorzien worden door een jury of tegenstanders.
- d. Wanneer alle argumenten gesorteerd zijn, stelt het groepje zelf richtlijnen op voor "goede argumenten".
- e. Wanneer is een argument sterk? De richtlijnen worden op grote flappen genoteerd.
- f. Nadien presenteert elke groepje haar richtlijnen.
- g. Samen met de klas kan je een top 3 maken van elementen die belangrijk zijn voor een goed argument.

DOEL:

- Leerlingen moeten de argumenten goed analyseren.
- Ze gaan na wat ze zelf overtuigende en minder overtuigende argumenten vinden en stellen eigen richtlijnen op.
- De argumenten voor de debatwedstrijd kunnen telkens getoetst worden aan de drie richtlijnen van de leerlingen.
- Door de analyse van de argumenten krijgen ze inzicht in het verschil tussen 'argument' vs 'drogreden'.
- De leerlingen moeten overleggen en samenwerken om samen tot 3 richtlijnen te komen voor een goed argument.

DROGREDEKENEN HERKENNEN

Hoe?

1. Leerlingen krijgen een stelling en bereiden een debat voor.
2. Elke leerling krijgt ook een kaartje met daarop een drogreden, eventueel met uitleg. De taak is om een betoog te houden waarin hij die drogreden op een erg subtiel manier verwerkt.
3. Na afloop van het debat moet het publiek raden welke drogreden de spreker heeft gebruikt.

Het zal meermaals voorkomen dat de leerlingen onbewust meerdere drogreden in het betoog steken. Het is dus een goede oefening als medeleerlingen en leerkracht expliciet op zoek gaan naar de drogredenen die de spreker aanwendt.

DOEL:

- Bewust worden van het gebruik van drogredenen.
- Leren herkennen van drogredenen in een betoog.

BIJ JE PUNT BLIJVEN

Hoe?

- a. De klas wordt verdeeld in 2 groepen.
De ene helft is voor de stelling, de andere groep tegen de stelling.
Voor- en tegenstanders vormen elk een rij achter elkaar.
- b. Om de beurt komt er een voor- en tegenstander aan de beurt.
- c. De persoon die spreekt, staat voor de twee rijen.
- d. Hij spreekt net zo lang totdat iemand van de andere rij hem/haar opzij duwt (rustig!!!) en het woord overneemt. Omdat de spreker niet bij zijn/haar punt bleef.
- e. De persoon die weggeduwd is, sluit achter de rij aan (aan dezelfde kant).

Deze oefening duurt totdat iedereen minimaal twee keer aan het woord is geweest. Om ook de weerlegging te trainen, kan je als regel instellen, dat de debater eerst moet reageren op wat voor hem is gezegd en pas nadien zijn eigen punt kan brengen.

DOEL:

- Oefenen van de weerlegging én zo goed mogelijk bij je punt blijven.

LUCIFERDISCUSSIE

(IEDEREEN AAN HET WOORD)

Hoe?

- a. De leerlingen zetten zich in een kring en krijgen de opdracht te discussiëren over een aantal stellingen. Iedere leerling krijgt 5 lucifers (of iets anders).
- b. Elke keer een leerling iets zegt of tussenkomt, moet hij/zij een lucifer inleveren.
- c. De leerling die geen lucifer meer heeft, kan niet meer tussenkomen. Eventueel kan hij/zij wel anderen nog ideeën toefluisteren.

DOEL:

- Alle leerlingen even vaak het woord geven tijdens een discussie.
- De "haantjes" uit de klas moeten goed nadenken voor ze iets zeggen
- De leerlingen die iets minder graag op de voorgrond treden, worden meer betrokken bij de discussie.

ANALYSE VAN EEN ECHT DEBAT

Hoe?

- a. Toon aan de klas (een fragment uit) een spraakmakend debat.
- b. De leerlingen krijgen (individueel of per groep) een uitgeschreven versie van het debat + enkele opdrachten:

TIPS VOOR OPDRACHTEN

- Zoek een voorbeeld van een drogreden en leg uit waarom het volgens jou een drogreden is.
- Zoek een betere repliek dan de repliek van persoon X.
- Wat mist de repliek van persoon X op het argument van persoon Y?
- Analyseer de houdingen en het taalgebruik van de debaters.
 - Wat valt er op?
 - Wie presenteert zich het best?
 - Wie heeft volgens jou het debat gewonnen?
 - Waarom?

DOEL:

- De jongeren ervaren hoe een debat in z'n werk gaat en kunnen de theorie koppelen aan de praktijk.
- De jongeren leren kritisch nadenken over bepaalde facetten van debatteren (vb. argumentatie, presentatie)

COMPLEMENTAIR GROEPSWERK

**(VERZAMELEN VAN INFO EN
AFWEGEN VAN ARGUMENTEN)**

Hoe?

a. De debatwedstrijd heeft 3 thema's. Verdeel de klas in 8 groepjes. De bedoeling is dat elk groepje één standpunt van één thema helemaal uitspit. Zo zal één groepje alle pro-argumenten zoeken van de stellingen rond discriminatie. Een ander groepje zoekt alle contra-argumenten op. De groepjes ordenen hun argumenten op grote flappen (grote papieren). Het sterkste argument (volgens hen) staat boven aan, het minste sterke argument onderaan.

b. De groepjes worden nu samen gezet per thema (dus de pro's en contra's). De groepjes leggen de flappen PRO en CONTRA per thema naast elkaar en vergelijken de argumenten.

Opdrachten:

De flappen worden naast elkaar op de grond geplaatst en argumenten worden vergeleken. De ene groep vertelt aan de andere groep welke de sterkste argumenten zijn en welke strategie zij bedachten om de meest sterke argumenten te kunnen bundelen.

Daarna krijgen de groepjes krijt of tape. Ze starten met het eerste argument van de PRO zijde. Welk is het sterkste argument van de contra-zijde kan daar tegen in worden gebracht? De groep overlegt (en discussieert indien nodig) en trekt met krijt/ of tape een lijn van argument PRO naar argument CONTRA.

Dan starten de jongeren met het argument dat ze net aan contra-zijde hebben gekozen. Welk is het sterkste argument dat de pro-partij daar tegen in brengen?

Opnieuw wordt met krijt of tape een pijl getekend tussen de twee argumenten.

De leerkracht bepaalt hoe lang de jongeren deze oefening doen. Na verloop krijgen de jongeren een visueel beeld van argument en tegenargument ("weerlegging van argumenten") en krijgen ze ook een goed beeld van welke argumenten nu echt sterk zijn en zeker moeten gebruikt worden tijdens het debat.

Tip: Neem van elke pro-contra flappen een foto
(zo gaan er geen argumenten van andere thema's verloren).

DOEL:

- De weerlegging is een heel belangrijk aspect binnen debatteren en wordt met deze methodiek gevisualiseerd.
- Jongeren ervaren dat argumenten niet op zichzelf staan. Argumenten die heel sterk lijken, zijn dit misschien niet en omgekeerd.
 - Ze ondervinden dat bepaalde argumenten beter verwoord kunnen worden of nog iets meer uitgediept moeten worden om echt sterk te zijn.
- Jongeren gaan met elkaar in overleg en discussie over het thema.
- De jongeren verrichten eerst opzoekwerk, waardoor een groot deel van het inhoudelijk werk is gebeurd. Nadien worden de argumenten samen afgewogen en wordt de vergaarde informatie kritisch verwerkt.

TEAMWORKBETOOG

Hoe?

a. De klas wordt in groepjes van 5 leerlingen verdeeld.

b. Elk groepje krijgt 1 stelling. Het groepje beslist samen of ze de stelling PRO of CONTRA zullen verdedigen. De groepjes bereiden zich gedurende 15 à 20 minuten voor op deze stelling: ze bedenken samen goede argumenten, ze zoeken voorbeelden, ze zoeken samen naar een klinkende opening en een goed besluit, en ze zorgen er als groep voor dat alle informatie uitgewisseld wordt, zodat iedereen van de groep goed op de hoogte is over de stelling.

c. Elk team krijgt 3 à 4 minuten de tijd (afhankelijk van de grootte van het team) om haar betoog te voeren. De rest van de klas treedt op als jury. Het betoog gebeurt wel op een bijzondere manier. De teamleden krijgen allemaal een nummer (hier: van 1 t.e.m. 5). Nummer één start met de opening van het betoog. Wanneer de leerkracht een ander nummer roept, stopt het teamlid dat aan het woord is. Natuurlijk mag deze leerling zijn/haar zin afmaken. Het teamlid dat zijn/haar nummer hoorde, gaat verder waar de voorganger net was gebleven.

d. Enkel via een goede samenwerking kan er een vloeiend, helder en kloppend verhaal uit de bus komen. De klas treedt op als jurylid. Nadien kan klassikaal besproken worden wat goed en minder goed liep. (Eventueel kan ook dieper op de presentatietechnieken van de leerlingen worden ingegaan.)

DOEL:

- Leren samenwerken
- Oefenen snel denken
- Betrokken zijn bij de hele debatstructuur
- Oefenen op improviseren

TWEETALLEN- CONFRONTATIE

Hoe?

- a. Leerlingen vormen paren om per twee te discussiëren over een aantal stellingen.
- b. Elk paar krijgt een blad met vier stellingen (de thema's en stellingen van de debatwedstrijd helpen je).
- c. De leerlingen zoeken voor elke stelling twee pro argumenten (dus om de stelling te verdedigen) en twee contra argumenten (om de stelling te verwerpen).
- d. Het werk wordt verdeeld.
Leerling 1 zoekt voor stelling 1 en 2 de pro argumenten, leerling 2 zoekt voor stelling 1 en 2 de contra-argumenten. Voor stelling 3 en 4 zoekt leerling 1 de contra-standpunten en leerling 2 de argumenten pro.
- e. Daarna leggen beide leerlingen hun argumenten pro en contra naast elkaar. Ze proberen de argumenten tegen elkaar te verdedigen.

Aan deze oefening kan een opdracht gekoppeld worden: de leerlingen schrijven over één van de stellingen een samenvattende tekst, waarin ze hun standpunt pro of contra zo goed mogelijk uiteenzetten en al anticiperen op wat de andere partij tegen hun standpunt kan inbrengen.

DOEL:

- De leerlingen moeten zich inleven in zowel de pro als contra- zijden van een stelling.
 - Leerlingen oefenen zowel pro- als contra-argumenten te beargumenteren en te verdedigen.
- Door met elkaar in discussie te gaan, leren ze hun initiële argumenten nog beter te verwoorden en leren ze anticiperen op wat de tegenpartij kan aanbrengen.

DEBAT MET DE LEGE STOEL

Hoe?

Stap 1: De klas wordt verdeeld in een binnen- en een buitencirkel. In de binnenkring wordt één stoel opengelaten. Een leerling uit de buitencirkel kan daarop plaatsnemen. Deze leerling zal niet participeren aan de discussie, maar kan enkel om 3 redenen plaatsnemen op de stoel:

1. Om een informatieve vraag te stellen aan de debaters,
2. Om aan de hand van gelezen teksten of parate kennis informatie te geven die niet uit de discussie komt, om zo de discussie naar een andere richting te duwen,
3. Om leerlingen uit de buitenkring te wijzen op overtredingen van de discussieregels.

Stap 2: Met de klas worden enkele discussieregels afgesproken.

Stap 3: De binnencirkel debatteert/discussieert over een van de thema's/onderwerpen. De leerkracht treedt op als 'moderator', gespreksleider en leidt de discussie in goede banen.

Stap 4: De buitencirkel observeert de discussie en noteert de belangrijkste meningen en argumenten die in de discussie naar voren komen. Zo noteren ook wat hen opvalt in de debatstijl, houding en stemgebruik.

Stap 5: Na de discussie krijgen de jongeren uit de buitencirkel het woord. Zij zullen aangeven welke argumenten pro en contra uit de discussie kwamen, welke houding en vorm hen het meeste aansprak, wat het beste blijkt te overtuigen, ... Je kan op voorhand afspreken op wat de buitencirkel gaat letten.

Tips:

- Voor de jongeren het debat/discussie starten, krijgen ze even de tijd om na te denken over het thema en eventueel enkele aantekeningen te maken. Terwijl de jongeren in de binnencirkel nadenken, krijgen de jongeren in de buitencirkel enkele bronnen over het thema.
- Mogelijke regels voor stap 2 kunnen zijn: Je laat de ander steeds uitpraten, je luistert actief naar de persoon die aan het woord is, de discussie wordt meteen gestopt wanneer de lege stoel bezet wordt door een leerling. Iedereen luistert naar deze leerling.
- Je kan de buitencirkel ook verdelen in twee groepjes, waarvan één deel inhoudelijke aantekeningen neemt en een andere groep vormelijke.

DOEL:

- Met deze werkvorm leren jongeren enerzijds kritisch te luisteren en observeren en anderzijds het verwoorden van argumenten en meningen.
- De debaters ondervinden dat zij een derde partij moeten overtuigen met deze discussie en dat het de toehoorders zijn die zullen oordelen wie de discussie/het debat wint.
- De hele klas is betrokken bij het debat/discussie, en elke leerling heeft een specifieke en belangrijke taak.

(ZELF)REFLECTIE

WAT IS REFLECTEREN?

Reflecteren betekent bewust nadenken over iets (een handeling, een gedachte, een ervaring). Je stelt jezelf er vragen over met als doel iets te leren, jezelf te verbeteren, nagaan wat je anders of beter had kunnen aanpakken. Je kijkt dus kritisch en zo objectief mogelijk naar jezelf en naar de context om jezelf beter te leren kennen en je te ontwikkelen. Je gaat na wat je denkt, voelt en wilt.

INDIVIDUELE OPDRACHT 1: REFLECTIE NEERSCHRIJVEN

Schrijf één A4 waarin je terugblikt op het debat en jouw rol tijdens het debat.

Vragen die je kunnen helpen om je ervaring te beschrijven zijn:

- Hoe vond ik het om dit standpunt te moeten verdedigen?
- Hoe vond ik het om me aan de strakke regels te houden?
- Is mijn mening over een onderwerp veranderd na het opzoekwerk?
Of heeft dit debat mijn oorspronkelijke mening over het onderwerp net versterkt en waardoor kwam dit?
- Hoe sta ik tegenover de andere mening?
- Wat lukte me goed tijdens het debat?
- Waar had ik het lastig mee?
- Wat zou ik volgende keer anders doen?
Hoe ga ik dit aanpakken om dit volgende keer anders aan te pakken?
- Hoe lukte het teamwork? Waarom lukt het wel of niet?
- Welke plus- en minpunten zagen de klasgenoten?
- Als je al eens eerder debatteerde, wat ging er beter of minder dan de vorige keer?
Hoe kwam dat volgens jou? Wat kan je daaraan dan doen?
- Op welk vlak scoor jij goed/ minder goed? Waarom geef je jezelf die score?

WERKBLAADJE

INDIVIDUELE OPDRACHT 2: ZELFBEOORDELINGSINSTRUMENT

Vul de vragenlijst in door aan te kruisen wat van toepassing is.

TN= Totaal niet N= Niet echt R = redelijk goed ZW = zeker weten

ETHISCH DEBATTEREN

	TN	N	R	ZW
Ik debatter respectvol t.a.z. mijn tegenstander	☐	☐	☐	☐
Ik argumenteer op basis van feiten en val niemand persoonlijk aan, ik kwets niemand.	☐	☐	☐	☐
Ik laat de anderen (uit)spreken	☐	☐	☐	☐
Ik toon respect voor de andere meningen en standpunten	☐	☐	☐	☐

IK KAN OVERTUIGEN

	TN	N	R	ZW
Ik spreek duidelijk en helder	☐	☐	☐	☐
Ik maak gebruik van mijn lichaamstaal	☐	☐	☐	☐
Ik gebruik voorbeelden om argumenten kracht bij te zetten (cijfers, ervaringen, quotes van experts,...)	☐	☐	☐	☐
Mijn betoog is logisch opgebouwd (eerst de sterkste argumenten)	☐	☐	☐	☐
Ik blijf overtuigd bij het pro- of contra-standpunt	☐	☐	☐	☐

IK BEN VOORBEREID

	TN	N	R	ZW
Ik heb kennis over het onderwerp	☐	☐	☐	☐
Ik heb me zo goed als mogelijk voorbereid (door over het thema te lezen, of filmpjes te kijken,...)	☐	☐	☐	☐
Ik leg inhoudelijk verbanden	☐	☐	☐	☐
Ik kan goed argumenten verzamelen	☐	☐	☐	☐
Ik ken het verschil tussen een mening en een feit	☐	☐	☐	☐

IK BEN EEN TEAMPLAYER

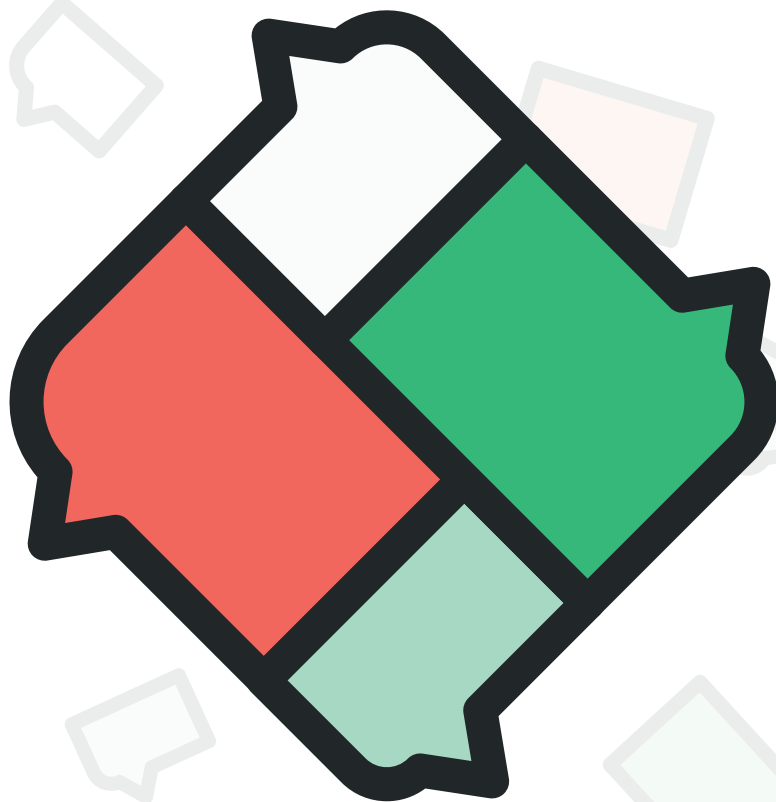
	TN	N	R	ZW
Ik hou rekening met mijn teamgenoot	☐	☐	☐	☐
Het werk is gelijk verdeeld tussen mij en mijn teamgenoot	☐	☐	☐	☐
Ik vertrouw volledig op het kunnen van mijn teamgenoot	☐	☐	☐	☐
Mijn teamgenoot en ik zijn evenwaardig	☐	☐	☐	☐

REGELS EN INCASSERINGSVERMOGEN

	TN	N	R	ZW
Ik hou me aan de regels van een speldebat.	☐	☐	☐	☐
Ik respecteer de rol van de gespreksleider/ de jury	☐	☐	☐	☐
De uitspraken tijdens het debat neem ik niet persoonlijk op	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp dat het debat een "spelletje" is	☐	☐	☐	☐
Na het debat kan ik de discussie afsluiten	☐	☐	☐	☐
Ik kan kritiek op mijn standpunt aanvaarden	☐	☐	☐	☐
Ik kan kritiek op mijn manier van debatteren aanvaarden	☐	☐	☐	☐
Ik kan tegen mijn "verlies"	☐	☐	☐	☐
Ik kan het eindverdict van de leerkracht/jury aanvaarden (= besluit wie won)	☐	☐	☐	☐
Ik begrijp dat een "speldebat" verliezen niet betekent dat ik niet goed kan debatteren.	☐	☐	☐	☐

TIJDENS HET DEBAT

	TN	N	R	ZW
Weerleg ik argumenten van de tegenpartij (ik praat niet naast de argumenten van de tegenpartij)	☐	☐	☐	☐
Ik maak oogcontact met de tegenpartij	☐	☐	☐	☐
Sta ik stevig vertel ik vol zelfvertrouwen mijn argumenten	☐	☐	☐	☐
Leg ik drogredeneringen van de tegenpartij bloot	☐	☐	☐	☐
Kan ik binnen de tijdslimieten blijven	☐	☐	☐	☐

De Vlaamse Debatwedstrijd

Vlaanderen
verbeelding werkt

